

## **ФИНАНСОВО – ИКОНОМИЧЕСКИ АНАЛИЗ**

### **КЪМ ПРЕДЛОЖЕНИЕТО ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА НАРЕДБАТА ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕТО И АДМИНИСТРИРАНЕТО НА МЕСТНИТЕ ТАКСИ И ЦЕНИ НА УСЛУГИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО**

Целта на този анализ е да се установят тенденциите в приходите и разходите за Такса Битови Отпадъци (ТБО) и съответно да се установи дали е необходимо увеличаването ѝ.

Използван е метода на сравнителния анализ. За целите на метода на сравнението са използвани относителни величини. По своята същност относителните величини представляват частно на две абсолютни или средни величини. Най – често използваните относителни величини са процентите.

Първото сравнение е промяната на размера на разхода по план сметката от 2014 г. до 2023 г. вкл. и промяната в размера на събираемостта на ТБО през отчетните 2014 г. до 2023г. вкл. и процентно съотношение на събираемостта на ТБО и разхода по план сметка.

Таблица 1

Година	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Отчет План - сметка	6 111 375	6 646 275	6 829 441	7 415 174	8 148 608	8 490 444	8 432 816	10 486 482	11 336 012	12 896 750
събираемост	6 173 820	6 144 077	6 268 780	6 545 683	6 341 600	6 402 407	6 645 365	7 483 952	8 572 456	9 150 723
% събираемост/плансметка	101	92	92	88	78	75	79	71	76	71
недофинансиране в лева	-62 445	502 198	560 661	869 491	1 807 008	2 088 037	1 787 451	3 002 530	2 763 556	3 746 027

Както се вижда от таблицата, разходите за извършване на услугата за ТБО се увеличават през годините, докато събираемостта не нараства със същите темпове. От гореизложеното ясно се констатира увеличение на разликата в недофинансирането както в % така и в абсолютна сума.

Същата закономерност се наблюдава и в таблица 2.

Година	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Отчет План - сметка	6 111 375	6 646 275	6 829 441	7 415 174	8 148 608	8 490 444	8 432 816	10 486 482	11 336 012	12 896 750
Приходи ТБО	6 173 820	6 144 077	6 268 780	6 545 683	6 341 600	6 402 407	6 645 365	7 483 952	8 572 456	9 150 723
% отчет план сметка към 2014 г.	-	9	12	21	33	39	38	72	85	111
% приходи ТБО към 2014 г.	-	-0.48	2	6	3	4	8	22	39	48

Процентът на увеличение на разходите спрямо 2014 г. бележи ръст и достига до 111 % към 2023 г. Процентът на увеличение на приходите от ТБО спрямо 2014 г. нараства с 48 % към 2023 г. От направеното сравнение се стига до заключение, че процентното увеличение на разходите за ТБО е двойно по – голямо от постъпилите приходи от ТБО за периода 2014 г. – 2023 г.

Основен дял в план сметката заема разхода за работна заплата. Изменението на минималната работна заплата (МРЗ) през годините нараства с много по – големи темпове отколкото е нарастването на план сметката видно от таблица 3.

Таблица 3

Година	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
МРЗ в лева	340	380	420	460	510	560	610	650	710	780
% към 2014	-	12	24	35	50	65	79	91	109	129
Отчет План - сметка лв.	6 111 375	6 646 275	6 829 441	7 415 174	8 148 608	8 490 444	8 432 816	10 486 482	11 336 012	12 896 750
% към 2014	-	9	12	21	33	39	38	72	85	111

Друго сравнение са числовите стойности на промилите за ТБО в Община Велико Търново, спрямо другите общини в страната. Описаното сравнение се констатира в таблица 4.

Таблица 4

Година	2019	2020	2021	2022	2023
Средни ст-сти на ТБО за страната в промили	5,9	6,3	7,2	7,6	7,9
Минимални стойности	1,3	1	1	1,3	1,9
Максимални стойности	21,8	20,8	21,8	21,8	21,9

За община Велико Търново

Година	2019	2020	2021	2022	2023
Минимални стойности	1,3	1,3	1,3	1,7	2,0
Максимални стойности	6	6	6	6,5	7,5

От таблица 4 се вижда, че община Велико Търново в минималните стойности се доближава до тези в страната, а максималните стойности са както средните в страната.

Друг момент от анализа е колко тона се събират за сепариране и какъв е разхода и прихода за тон и какви тенденции се забелязват. За целта е таблица 5

Таблица 5

Година	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Общо БО в тона	25 709	25 768	25 810	25 809	28 303	28 770	30 741
Разходи за тон в лв.	288,43	316,23	328,96	326,74	370,51	394,02	419,53
Приходи за тон лева	254,61	246,1	248,06	257,48	264,42	297,97	297,67

Видно е че тоновете, които постъпват за сепариране през годините са относително постоянни. Също относително постоянни са и приходите на тон, докато при разходите на тон имаме увеличение всяка година.

Следващ момент от анализа е какво е отношението между жилищните и нежилищните имоти в облога за ТБО, както и на отделните услуги ( събиране и транспортиране; третиране в соражение и поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване). Те са представени в таблица 6, като за база е използвана последната приключила година 2023 г.

За 2023 г.				
облог	ЖИЛ. събиране и извозване	ЖИЛ. третиране	ЖИЛ. чистота	Общо
лв.	1 534 943,09	1 087 248,64	1 640 848,62	4 263 040,35
%	36	26	38	<b>45</b>
облог	НЕЖИЛ. събиране и извозване	НЕЖИЛ. третиране	НЕЖИЛ. чистота	Общо
лв.	1 762 791,67	881 395,83	2 644 187,50	5 288 375,00
%	33	17	50	<b>55</b>
Всичко лв.	3 297 734,76	1 968 644,47	4 285 036,12	9 551 415,35
%	35	21	45	<b>100</b>
Брой партиди				72 749
Задължение на 1 партида лв.				131,29

Горната таблица показва, че от трите вида услуги най – голям е дялът на услугата за поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване, особено за нежилищните имоти. Причина за това са по – високите стойности на данъчните оценки на нежилищните имоти. Друга причина е невъзможността за освобождаване от компонента чистота при не използване на имота или намаляването на компонента при определяне на даден съд.

Съотношението в разпределението на задължението за ТБО между жилищни и нежилищни имоти е **45% към 55 %**.

Също така броя партии за годината е 72 749 и задължението за една партида е 131,29 лв.

**ИЗВОД:** На база на горния анализ може да се направи извода, че приходите от ТБО са запазвали относителна постоянност в отчетния период 2014 г – 2020 г., а в периода 2021 г. – 2023 г. бележат по – високи темпове на покачване. По отношение на разходите се наблюдават по – големи и трайни темпове на нарастване в сравнение с приходите. През отчетния период 2021 г. – 2023 г. отново се отбелязват по – високи темпове на увеличаване в сравнение с предходния период 2014 г. – 2020 г.

За да се избегне постоянно увеличаващия се дисбаланс е необходимо да се завиши промила ( ставката) за ТБО. Но това предложение се отнася само за жилищните имоти, поради голямата разлика в съотношението с нежилищните имоти. Предложеното увеличение, трябва да е поносимо за хората и предприятията.

**Изготвил:**

**Вежен Пенев**



*Директор на Дирекция „Местни данъци и такси“*

**Милица Тишева**



*Гл. експерт в Дирекция „Местни данъци и такси“*